

La ràdio en l'aprenentatge de les llengües

Els mitjans de comunicació han estat sempre molt presents en l'ensenyament de les llengües. La imatge atrau molt els alumnes, però la ràdio és potser el primer mitjà de comunicació entre els adolescents, sovint abans que la televisió. Avui dia, quan tothom parla de la importància de l'oral dintre de l'aprenentatge de les llengües, la ràdio suposa un recurs magnífic, sobretot per la relació estreta entre l'escrit i l'oral, però també com a nucli de creativitat dintre de l'aprenentatge.

La ràdio és un mitjà de comunicació diferent dels altres en la mesura en que només disposa d'un canal per transmetre's: el so. Potser no ha estat molt utilitzat en l'ensenyament de les llengües estrangeres, però es tracta, sens dubte, d'un instrument molt valuós en diversos aspectes del currículum:

- Millora el domini tant de la llengua escrita com de la llengua oral, tant pel que fa a la comprensió com a l'expressió.
- Desenvolupa estratègies d'aprenentatge com la discriminació auditiva i la repetició de models significatius.
- Ajuda a millorar la comunicació en llengua estrangera, perquè s'ha conèixer bé el sentit del que es diu i s'ha de llegir el paper de manera expressiva, amb l'objectiu de ser entès.

Aspectes curriculars del francès i aspectes interdisciplinars del projecte de creació de programes de ràdio

Al nostre institut vam començar l'experiència de la creació de programes de ràdio el curs passat i aquest any la motivació dels propis alumnes ens ha fet dedicar una bona part del segon trimestre a aquest projecte. El treball produït no queda reduït al programa de ràdio que podem sentir, sinó durant el desenvolupament del projecte els alumnes han realitzat activitats diverses dintre del currículum i que han fonamentat els programes de ràdio que presentem. Alguns exemples d'aquesta feina són els següents:

- Treball sobre la notícia als mitjans de comunicació. Parts del text i estudi dels connectors. Creació de textos a partir d'una notícia en video o d'Internet.
- Estudi de la concordància de verbs en els textos en passat. Activitats diverses sobre el conte tradicional.
- Estudi del llenguatge publicitari. Treball precís sobre verbs (imperatiu i infinitiu), adjectius i sobre aspectes no icònics de la publicitat.
- Treball fonètic: discriminació de fonemes i dels elements prosòdics del text oral.
- La interrogació directa total i parcial a les entrevistes. Utilització obligatòria del "vous" i dels diferents tipus d'interrogació.

- Identificació d'algunes marques de registre idiomàtic pròpies dels mitjans de comunicació.
- Treball sobre el vocabulari, no només de l'específic de cada ràdio sinó d'un lèxic comú que està relacionat amb les iniciacions tècniques de l'enregistrament.
- Ús i identificació de diferents registres: descripció, diàleg, narració, poesia, llenguatge publicitari.

A banda d'aquests aspectes curriculars, l'elaboració de programes de ràdio posa en joc altres destresses de tipus interdisciplinar. Les podem agrupar en les següents:

- Aprendre a fer recerques sobre un tema determinat i a gestionar aquesta informació; utilitzar les TIC de manera significativa a l'aula.
- Desenvolupar en l'alumne actituds de responsabilitat, d'autonomia, de cooperació, de respecte i d'esperit crític.
- Reflexionar sobre l'ús del llenguatge en els mitjans de comunicació i especialment en la ràdio, des de l'elaboració de determinades notícies fins al llenguatge intencional de la publicitat.
- Formar part de manera activa en un projecte col·lectiu és d'alguna manera: compartir competències, responsabilitzar-se dels resultats, auto-avaluar-se i aprendre a dur a terme un treball cooperatiu.

Desenvolupament de l'experiència

El mètode que hem seguit en l'elaboració per a tots els programes de ràdio podem explicar-lo en quatre etapes:

1. Tria del tema de la ràdio. Els professors no hem seguit cap línia precisa pel que fa a la tria de temes. S'ha fet en grup i comentats després, fins i tot durant l'elaboració del programa. Durant aquests debats es feia sovint necessària una "negociació" que tenia en compte tant el tema com el seu tractament a la ràdio.
2. Descripció de les idees d'enregistraments. Es va fer una llista de les possibilitats d'enregistraments a l'abast: reportatges, entrevistes, cançons, textos, publicitats...
3. La següent etapa va consistir en escriure "en brut" un pla de l'emissió amb el fil conductor. Poc a poc es va anar completant el contingut de les diverses parts amb l'ajut del professor.
4. Una vegada ja va ser definitiu el contingut del programa, es va passar a un entrenament fonètic dut a terme amb l'ajut de la lectora de francès del nostre centre.

Radio 8 principaux.com

Aquest va ser l'altre programa de ràdio elaborat per un segon grup d'alumnes de Primer d'ESO. Igual que l'altre i com que són alumnes de primera llengua i de primer any en l'aprenentatge del francès, l'activitat va anar dirigida pel professor, que aportava idees per debatre-les amb els alumnes, de manera que ells donessin les seves opinions, aportessin noves idees i fessin els canvis que consideressin oportuns per aconseguir una *'qualitat'* en el programa.

A diferència de Radio Nouvelle, Radio 8principaux.com parteix del model de la ràdio escolar pròpiament dita, que parla d'aspectes que interessin als alumnes, del seu dia a dia. Es va buscar un centre d'interès i es va considerar que parlar del temps d'esbarjo era un bon tema per ésser tractat.

La idea inicial era també establir dos blocs, un primer que parlés sobre l'esbarjo pròpiament dit i un segon que fos com un noticiari de l'institut, d'activitats que els mateixos alumnes de francès havien realitzat durant el període en què s'estaven fent els programes de ràdio.

El primer bloc es va estructurar en forma de preguntes al començament i al final sobre què feien els alumnes a l'hora del pati i quins problemes hi solien veure o patir. D'aquesta manera es treballava el model de diàleg, amb preguntes curtes molt treballades a classe i respostes concises. Entremig es va escriure i realitzar una entrevista a un imaginari Cap d'Estudis, amb preguntes més complexes, sobre com es resolien els problemes que normalment apareixen durant aquest temps d'esbarjo. Per trencar una mica el ritme, també es va introduir, a l'igual que amb Radio Nouvelle, un anunci, que donava agilitat al programa, permetia treballar el llenguatge publicitari i que, a més, es basava en un tema que havia sortit a classe sobre un tipus de ball de moda a França (la tektonike).

El segon bloc, ja comentat, eren notícies que també havíem treballar a classe en el blog del seminari de francès. Es llegien, es tornaven a redactar per tal que seguissin el registre de la ràdio, es corregien i, com tots els treballs, s'acabava amb el text definitiu que s'assajava, donant entonacions, pronunciació i fonètica el més correcta possible i el més adequada a un programa radiofònic.